

Thất điều: Các thông tin người bệnh cần biết

THẤT ĐIỀU LÀ GÌ?

Từ “thất điều” có nguồn gốc từ Hy Lạp và có nghĩa là “không theo mệnh lệnh”. Thất điều liên quan đến những cử động không có tổ chức, vụng về và khó giữ thăng bằng. Sự phối hợp động tác đòi hỏi nhiều phần của hệ thần kinh làm việc cùng với nhau và nếu một thành phần nào đó bị tổn thương, thất điều có thể xảy ra. Bác sĩ sẽ thăm khám để xem xét liệu thất điều này có phải do rối loạn chức năng của não bộ, tủy sống hoặc của dây thần kinh gây ra hay không. Vị trí thường gặp nhất của não bộ chịu trách nhiệm cho thất điều là tiểu não.

CÁC TRIỆU CHỨNG CỦA THẤT ĐIỀU LÀ GÌ?

- Khó giữ thăng bằng khi đứng
- Khó đi lại, bao gồm:
 - Đi lại với chân dạng ra xa
 - Lắc lư hay ngã về phía bên này hay bên kia
 - Khó đi lại trên đường thẳng
 - Ngã do sự mất thăng bằng
- Những cử động tay không phối hợp được, vụng về.
- Run thường trở nên xấu hơn khi gập với tới mục tiêu. Run có thể ảnh hưởng tay, chân, đầu, hay toàn bộ cơ thể.
- Vấn đề ở giọng nói, chủ yếu là giọng lờ mờ.
- Vấn đề ở cử động mắt, có thể gây nhìn đôi hoặc nhìn mờ.
- Choáng váng

NGUYÊN NHÂN CỦA THẤT ĐIỀU LÀ GÌ?

Thất điều là một triệu chứng thần kinh, không phải là một bệnh. Thất điều do nhiều nguyên nhân, bao gồm:

- Tổn thương não do u, đột quy, chấn thương đầu, nhiễm trùng ...
- Thiếu hụt vitamin như thiếu vitamin B1, B12 hoặc E.
- Tiếp xúc với một vài thuốc hoặc độc chất như phenytoin, carbamazepine, barbiturates, thuốc an thần, một vài kháng sinh, lithium, amiodarone và rượu.
- Bệnh lý tự miễn như xơ cứng rải rác, đáp ứng miễn dịch với u, viêm hàng rào máu não hoặc bệnh celiac (bệnh không dung nạp gluten).
- Các bệnh lý chuyển hóa như rối loạn chức năng tuyến giáp hoặc hạ đường huyết
- Bệnh lý thoái hoá gây mất tế bào thần kinh như teo nhiều hệ thống (multiple system atrophy: MSA), thoái hóa gai tiểu não (spinocerebellar ataxia: SCA) ...
- Căn nguyên di truyền (di truyền hoặc do gen)

CHẨN ĐOÁN THẤT ĐIỀU NHƯ THẾ NÀO?

Để chẩn đoán thất điều, bác sĩ cần hỏi bệnh sử, bao gồm toàn bộ tiền sử gia đình. Người bệnh cũng được thăm khám thần kinh cẩn thận, và nếu cần thiết, các xét nghiệm chẩn đoán xác định có thể được thực hiện, bao gồm:

- Hình ảnh học: chụp hình CT scan hoặc MRI sọ não và/hoặc MRI tủy sống.
- Xét nghiệm máu, nước tiểu và dịch não tủy.
- Kiểm tra huyết áp và chức năng đi tiểu
- Khám tim mạch
- Đo dẫn truyền thần kinh và điện cơ (ENG/EMG)
- Đánh giá nhận thức và tâm thần
- Đánh giá vận nhãn
- Xét nghiệm máu đối với thất điều do gen/ di truyền.

CÓ ĐIỀU TRỊ THẤT ĐIỀU ĐƯỢC KHÔNG?

Điều trị thất điều tùy thuộc vào nguyên nhân. Nếu thất điều do thuốc hoặc độc chất, ngưng tiếp xúc với tác nhân có thể cải thiện triệu chứng thất điều. Điều trị có thể trong trường hợp thiếu vitamin, u, bệnh lý tự miễn hoặc chuyển hóa. Một vài thất điều di truyền có thể có điều trị với vitamin hoặc thuốc chuyên biệt.

Khi không có điều trị chuyên biệt, liệu pháp vận động, phục hồi chức năng và lời nói có thể hữu ích để cải thiện chức năng và chất lượng cuộc sống của bệnh nhân thất điều.